

Far og datter på tomandshånd i polske Wrocław

En af de cirka 30 centimeter høje dværge i bronze, som man støder på alle mulige og umulige steder i Wrocław. Dværgene er blevet et symbol på byen, og der findes omkring 800 af slagsen. På turistbureauet kan man sågar få en plan over, hvor de står og bruge tiden på at finde dem. Historien bag dværgene er omtalt i artiklen.

Her er anden del af Henrik Køhler og datteren Olivias beretning fra en forlænget weekend i Polens tredjestørste by Wrocław

TEKST OG FOTO: HENRIK KØHLER
redaktion@midtjyllandsavis.dk

Klokken er 6:30, da jeg ser på uret første gang. Det er 11 timer siden, jeg trimlede om.

Der har været lyde fra gaden gennem det åbne vindue fra værtshusgæster og biler, der gasser op, men ikke nok til at være et problem. Fra vinduet i lejligheden ser man lige over på de smukkeste ornamenteringer i sandsten i genboens husfacade.

I går var vi i »Biedronka« supermarked og købe et par interessante øl, gedeost, røget skinke, kefir, tomater og skønne saftige salatgurker. Vi bor i smørhullet i den gamle bydel kun et stenkast fra Rynek - det kæmpestore gamle centrale torv, hvor restauranterne ligger som en perlerække under de restaurerede farvestrålende historiske husfacader. Planen for i dag er at besøge det store grøntsags- og delikatessemarked »Hala Targowa«.

Her fås det bedste af røgede skinker, honning, oste samt en alvorlig stor afdeling med blomsterdekorationer.

Vi nøjes med en flaske boblende kildevand fra Tatrabjergene og med at nyde synet af sollyset fra tagvinduerne, der rammer de smukke blomster i hallen.

Tæt på markedshallen går vi ind i domkirken Wieża Katedry, hvis tårne kan ses fra hele byen. Kirkerummet er imponerende stort og detaljeret, og vi burde måske have bestegt tårnet og nydt udsigten over byen, men vi er på vej til fabriksudsalget for den polske Bolesławiec-keramikfabrik for at se, om vi kan opgradere vores hjemlige beholdning af ens kopper.

Hylder fyldt til bristepunktet

Stedet ser ikke ud af meget udefra. Inde i de to små lokaler er hylderne fyldt til bristepunktet med kopper, tallerkener og kander fra fabrikken.

Missionen lykkedes: Fire kaffekrus á 75 kroner skal klemmes ned i bunden af en i forvejen proppet lille turrygsæk, når vi skal hjem.

Herfra står vi på en sporvogn. Det hører sig til, når man er et sted, hvor der kører sporvogne. Som senior kører jeg gratis. Min datter, som er studerende, giver cirkan fem kroner for en tur. En normal billet koster i omegnen af syv kroner.

I Polen og nabolande bag det tidligere jerntæppe er prisen på offentlig trans-

port på et niveau, så alle kan være med. Vi når endestationen samtidig med, at vi kan spotte en karakteristisk rund bygning lidt derfra.

Det er »Hala Stulecia«. En gigantisk kuppelformet bygning fra 1913, hvor der afvikles diverse arrangementer. Et par uengagerede unge kvinder vil have 90 kroner i entré, og det har vi ikke lige lyst til at betale for at se en tom bygning indefra. Vi er jo ikke arkitektstuderende, så i stedet traver vi over for at tage den japanske have i øjesyn. Der er blot en lille sø, et par broer af træ og en hel del planter. Ikke noget hårrejsende, men sikkert et ok sted til fortravlede bymennesker, der trænger til at lade sanserne få ro.

Noget, der frem for alt kendetegner Wrocław, er et utal af små dværge i bronze, som man finder alle mulige og umulige steder. Hvorfor nu det?

Orange narrehatte

Jo, for i tiden under kommunismen havde regeringen i december 1981 erklæret landet i krigsretstilstand, der først blev ophævet i juli 1983. Der blev slået ned på strejker og protester. Politiske modstandere blev fængslet. Slogans på mure blev hurtigt malet over. En ung kunstner Waldemar Fydrych fandt på at male små simple figurer af dværge på de overmalede steder. Orangebevægelsen var født.

Medlemmer bar orange narrehatte.

Til 1. maj fejring blev folk opfordret til at møde frem i rødt outfit i en eller anden form og sluttede altid med at spise rødbedesuppe på en café. Det handlede om at latterliggøre regeringsmagten, men uden anvendelse af vold. Fydrych og hans ligesindede delte små stumper toilet-papir og tamponer ud til forbipasserende i protest mod, at disse var en mangelvare. Især i Wrocław var protesterne mod regeringen stærke og tog til op gennem 80'erne. Det er forklaringen på, at man i dagens Wrocław kan møde over 800 statuer af dværge i alle mulige tænkelige og utænkelige situationer. De er blevet en turistattraktion.

Forsvaret til sidste mand

Som historisk interesserede besøger vi Nationalmuseet, der omhandler byens historie fra 1945 - 2016.

Vi erfarer, at mellem 50 og 75 procent af byen var beskadiget efter krigen. For Hitler betød det alt, at »Fæstning Breslau« (Wrocław) blev forsvaret til sidste mand. Ved krigens slutning flyttede tyskerne eller blev tvangsforflyttet vestpå, og Schlesien blev dermed polsk. Efter over fem års besættelse af nazisterne, begyndte hermed 44 års sovjetisk ditto.

Ifølge museet kørte Stalin en hård linje for at holde den polske befolkning i skak. Man valgte at stifte det nye sovjetiske militærpagt i Polens hovedstad og opkalde Warszawapagten den efter denne, men det har formentlig ikke gjort

» Snakken går så utrolig godt om alt mellem himmel og jord. Det sker jo ellers aldrig, at man har sin 25-årige datter alene på tomandshånd i over tre døgn. Det er nok i virkeligheden det allervigtigste udkomme af en udflugt som denne. Ikke for at tale destinationen ned, tværtimod, men der sker altså noget særligt, når man er lidt på afstand fra hverdagen.

det store indtryk på den menige polak. Historien med fagforeningen Solidaritet har en stor plads i museet, og i en glas-montre ses en simpel orange »dværg-hat« med tilhørende forklaring.

Museet er meget omfattende og moderne, men en del tekster er ikke oversat til engelsk, eller de er skrevet med ultrasmå typer på steder, der er dårligt oplyst. Alt i alt et nødvendigt sted at besøge, hvis man er mere end almindeligt interesseret i Polens nyere historie.

Nu vi er ved det historiske, er vi forbi »Bar mleczny MIS« på Kuznicza 48, der er et folkekøkken, som blev oprettet i kommunisttiden som et spisested, hvor menigmand kunne få et billigt måltid mad.

Kø langt ud på gaden

Da vi ankommer ved 14-tiden, rækker køen langt ud på gaden. Jeg har lovet min datter at spørge nogen om hjælp, for når man står ved kassedamen og ser op på den store tavle med dagens retter på polsk, er man fuldstændig fortabt.

En venlig engelsktalende dame i køen tager sig af os. Det skal helst være vegetarisk, men ellers er vi klar til alle egnsretter. Der er godt flow i køen, og fra konen ved kassen stiller vi os i en ny kø, der ender med, at man tager en blå plastbakke og bestik samtidig med, at man rækker sin bon til en af de fire damer i blå uniformer, der har virkelig travlt med at hente mad i et køkken ude bagtil eller øse op fra noget, der ligner store dybe rustfri køkkenvaske.

Der sidder vel 40 - 45 mennesker og spiser afslappet, men koncentreret ved 12 - 15 simple skoleborde. Vi ville egentlig gerne have haft polske pirogger, som minder om forstørrede italienske tortellini, men de er udsolgt. I stedet får vi en portion halvstore melboller i smagløs champignonsovs og pastapenne med noget bearnaise-agtig sovs. Vi fornemmer, at det måske er tilbehør til noget stegt eller kogt af en slags, som vi ikke får, fordi vi har bestilt vegetar. To unge ved vores bord får kartoffelmos, to spejlæg og en kålsalat, der ser klart mere interessant ud end vores. Alle steder, vi ser hen, sidder der nogen og spiser noget, der ser bedre ud end vores mel-retter. Sodavanden hedder »Oranzina«, men er i virkeligheden rød hindbærbrus.

Det bliver vores redning, for den sma-

ger så gennemtrængende, at det andet glider ned. Som datteren udtrykker det: »Godt, at vi er sultne«. Den samlede udgift beløber sig til 27 kroner. Besøget er et must, når man er på disse kanter, hvis man vil opleve lidt af atmosfæren fra en svunden kommunisttid.

Vi er også indenfor i en billig buffet-restaurant, hvor man betaler efter vægten af det, man øser op på tallerknen.

En restaurant, der virkelig er værd at skrive hjem om, er »Konspira« på Solny pladsen. Stedet serverer polsk mad i en lidt moderniseret version herunder vegetarretter. Det, som falder i øjnene, er restaurantens temaer fra kommunistæraen. Der er store pap-fotostater med partisaner, og en grøn »Milija« jeep står parkeret med mulighed for, at op til fem personer kan sidde omkring et lille café-bord i selve bilen.

Blandt retterne fås »antikommunisten« og »imperialisten«. Man kan sidde udendørs i det tidlige forår, og stedet er indrettet med god omtanke. Vi falder i snak med nogle unge fyre fra nabobordet, fordi jeg spørger ind til den topkamp i fodbold, der spilles mellem Slask Wroclaw og Lech Poznan i byen i aften kl. 20. De mener absolut, at vi skal opleve det. Som dagen skrider frem, ender vi imidlertid i et stort parkområde sammen med hundredevis af lokale ned til Oder-floden.

Nyder den første forårsdag

Man nyder den første forårsdag med 24 grader på græsset og på bænke mellem de nyudsprungne træer. Og her er fadøl! Rundt omkring i området er ivrige billetssælgere i gang med at sælge billetter til små turbåde.

Alternativet med at køre de fem-seks kilometer ud til støj og hurlumhej på stadion, kan vi ikke lige rumme. Det er også, fordi snakken går så utrolig godt om alt mellem himmel og jord. Det sker jo ellers aldrig, at man har sin 25-årige datter alene på tomandshånd i over tre døgn.

Det er nok i virkeligheden det allervigtigste udkomme af en udflugt som denne. Ikke for at tale destinationen ned, tværtimod, men der sker altså noget særligt, når man er lidt på afstand fra hverdagen. Det går faktisk helt godt hånd i hånd med den smukke kulisse som de wroclawske forårsomgivelser er.

Der er voldsom trængsel på »MIS«- folkekøkkenet, der er et levn fra kommunisttiden. Her kan man få et hæderligt måltid mad for 15 - 20 kr. Selv om køen er lang, er ekspeditionstiden kort.

Unge polakker nyder årets første forårsweekend på de store trappetrin ned til Oder-floden. Himlen er blå og temperaturen op til 24 grader på denne årets første rigtige forårsdag.

På det store grøntsags- og delikatessemarked »Hala Targowa« sælges kulinariske specialiteter af enhver slags. Vi har kun håndbagage med på rejsen, så det begrænser shopping-udfoldelserne.